ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 17ης Σεπτεμβρίου 1997 *

Στην υπόθεση C-322/95,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση της Pretura circondariale di Roma προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Emanuele Iurlaro

και

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS),

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 9α του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 73), όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ 1983, L 230, σ. 6), στη συνέχεια δε τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2332/89 του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 1989 (ΕΕ 1989, L 224, σ. 1), και του άρθρου 15 του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 138), όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον προαναφερθέντα κανονισμό 2001/83,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. C. Moitinho de Almeida (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, L. Sevón, D. A. O. Edward, P. Jann και M. Wathelet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Léger
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— ο E. Iurlaro, εκπροσωπούμενος από τους Rosa Maffei και Paolo Boer, δικηγόρους Ρώμης,

— το INPS, εκπροσωπούμενο από τις Maddalena Pittelli, δικηγόρο Ρώμης, και Patrizia Ciacci, δικηγόρο Μιλάνου,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Umberto Leanza, προϊστάμενο της Υπηρεσίας Διπλωματικών Διαφορών του Υπουργείου Εξωτερικών, επικουρούμενο από τον Danilo Del Gaizo, avvocato dello Stato,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Antonio Aresu και Μαρία Πατακιά, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του E. Iurlaro, εκπροσωπουμένου από τον Paolo Boer, του INPS, εκπροσωπουμένου από τις Maddalena Pittelli και Patrizia Ciacci, και της Επιτροπής, εκπροσωπουμένης από τη Μαρία Πατακιά και τον Paolo Stancanelli, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, κατά τη συνεδρίαση της 22ας Ιανουαρίου 1997,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 13ης Μαρτίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 3ης Οκτωβρίου 1995, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 16 Οκτωβρίου 1995, η Pretura circondariale di Roma υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 9α του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 73), όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ 1983, L 230, σ. 6), στη συνέχεια δε τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2332/89 του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 1989 (ΕΕ 1989, L 224, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1408/71), και του άρθρου 15 του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 138), όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον προαναφερθέντα κανονισμό 2001/83 (στο εξής: κανονισμός 574/72).

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του E. Iurlaro, Ιταλού υπηκόου, και του Istituto nazionale della previdenza sociale (Εθνικού Οργανισμού Κοινωνικής Ασφαλίσεως, στο εξής: INPS), σχετικά με την άρνηση του τελευταίου να συνυπολογίσει, προς κτήση του δικαιώματος επιδόματος ανεργίας δυνάμει του ιταλικού νόμου, τις περιόδους ανεργίας τις οποίες είχε συμπληρώσει ο Iurlaro στη Γερμανία.

3 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, μεταξύ Ιανουαρίου 1954 και Μαρτίου 1956, ο Iurlaro ήταν ασφαλισμένος στην Ιταλία, όπου και κατέβαλε, για την περίοδο αυτή, εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως 110 εβδομάδων. Στη

συνέχεια, εγκαταστάθηκε στη Γερμανία, όπου εργάστηκε καταβάλλοντας εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως από το 1959. Δεν αμφισβητείται το γεγονός ότι, από τις 18 Οκτωβρίου 1984 μέχρι τις 18 Οκτωβρίου 1989, ο Iurlaro ελάμβανε επίδομα ανεργίας βάσει του γερμανικού νόμου, πλην του χρονικού διαστήματος μεταξύ 15ης Αυγούστου 1989 και 1ης Οκτωβρίου 1989, κατά το οποίο του κατεβάλλοντο παροχές ασθενείας.

4 Πληγείς από αναπηρία που μείωνε κατά τα δύο τρίτα και πλέον την ικανότητά του προς εργασία σε θέσεις αντιστοιχούσες προς τις δυνατότητές του, ο Iurlaro υπέβαλε, στις 18 Οκτωβρίου 1989, στο INPS αίτηση χορηγήσεως συντάξεως αναπηρίας στην Ιταλία δυνάμει του άρθρου 1 του νόμου 222, της 12ης Ιουνίου 1984, περί αναθεωρήσεως της ρυθμίσεως συντάξεως αναπηρίας *(GURI* αριθ. 165 της 16ης Ιουνίου 1984, στο εξής: νόμος 222).

5 Κατά το άρθρο 4 του νόμου 222, για την κτήση δικαιώματος επιδόματος αναπηρίας και συντάξεως ανικάνου, πρέπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις ασφαλίσεως και καταβολής εισφορών του άρθρου 9, παράγραφος 2, του regio decreto-legge (νομοθετικού βασιλικού διατάγματος) 636, της 14ης Απριλίου 1939, που κυρώθηκε με τον νόμο 1272, της 6ης Ιουλίου 1939. Η διάταξη αυτή, που αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του νόμου 218, της 4ης Απριλίου 1952, περί μεταρρυθμίσεως των συντάξεων της υποχρεωτικής ασφαλίσεως αναπηρίας, γήρατος και επιζώντων *(GURI* αριθ. 89 της 15ης Απριλίου 1952, τακτικό συμπλήρωμα), όπως τροποποιήθηκε με τον προαναφερθέντα νόμο 222, απαιτεί να έχουν παρέλθει πέντε τουλάχιστον έτη αφότου ο ενδιαφερόμενος υπήχθη στην ασφάλιση, να έχουν καταβληθεί ή πιστωθεί υπέρ αυτού εισφορές τουλάχιστον 260 εβδομάδων (πέντε ετών), εκ των οποίων οι 156 τουλάχιστον (τριών ετών) εντός της πενταετίας που προηγείται της αιτήσεώς του για την παροχή.

6 Το άρθρο 4 του προαναφερθέντος νόμου 218 ορίζει ότι «οι περίοδοι για τις οποίες καταβάλλεται το τακτικό επίδομα εξ υποχρεωτικής ασφαλίσεως κατά της ανεργίας λογίζονται, για την κτήση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος και για το ύψος της συντάξεως, ως περίοδοι καταβολής εισφορών».

7 Όπως περαιτέρω προκύπτει από τη διάταξη περί παραπομπής, κατά το άρθρο 43 του Sozialgesetzbuch *(BGBl.* III 860), όπως τροποποιήθηκε με τον Gesetz zur Reform der gesetzlichen Rentenversicherung, της 28ης Δεκεμβρίου 1989

(BGBl. IS.2261), οι ασφαλισμένοι που είναι ανίκανοι προς άσκηση του επαγγέλματός τους δικαιούνται συντάξεως αναπηρίας, έως ότου συμπληρώσουν το εξηκοστό πέμπτο έτος της ηλικίας τους, εάν έχουν τρία έτη υποχρεωτικών εισφορών εντός της πενταετίας που προηγείται της επελεύσεως της αναπηρίας και εάν έχουν συμπληρώσει τις περιόδους καταβολής γενικών εισφορών προ της επελεύσεως της αναπηρίας.

8 Δυνάμει της ίδιας αυτής διατάξεως, η πενταετής περίοδος αναφοράς που προηγείται της επελεύσεως της αναπηρίας παρατείνεται κατά τις περιόδους που εξομοιώνονται προς περιόδους εισφορών (Anrechnungszeiten)· σύμφωνα με το άρθρο 58 του Sozialgesetzbuch, μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται οι περίοδοι κατά τις οποίες ο εργαζόμενος ήταν εγγεγραμμένος στις καταστάσεις των ανέργων στη Γερμανία και εισέπραττε παροχή από φορείς δημοσίου δικαίου. Έτσι, οι περίοδοι αυτές, που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό της περιόδου αναφοράς, όχι όμως και ως περίοδοι εισφορών για την κτήση συνταξιοδοτικού δικαιώματος στη Γερμανία, προκαλούν την καταβολή πλασματικών εισφορών προς υπολογισμό της συντάξεως.

9 Η αίτηση του Iurlaro απορρίφθηκε από το INPS, με την αιτιολογία ότι δεν συνέτρεχε η προϋπόθεση του νόμου 222 περί ελαχίστου ύψους εισφορών. Κατά τον εν λόγω φορέα, ο Iurlaro ναι μεν είχε καταβάλει, από το 1954, εισφορές 110 εβδομάδων στην Ιταλία και 854 εβδομάδων στη Γερμανία, κατά τη διάρκεια όμως της περιόδου αναφοράς του άρθρου 4 του νόμου 222, η οποία, εν προκειμένω, εκτείνεται από τις 18 Οκτωβρίου 1984 μέχρι τις 18 Οκτωβρίου 1989, εισέπραττε επίδομα ανεργίας στη Γερμανία, χωρίς όμως να καταβάλλει καμμία εισφορά κοινωνικής ασφαλίσεως.

10 Αφού απορρίφθηκε η διοικητική ένσταση την οποία υπέβαλε κατά της αποφάσεως αυτής, ο Iurlaro προσέφυγε, στις 24 Ιουνίου 1994, στην Pretura circondariale di Roma, ενώπιον της οποίας ισχυρίστηκε ότι η προβλεπόμενη από τον νόμο 222 προϋπόθεση εισφορών επληρούτο· ειδικότερα, ισχυρίστηκε ότι, επειδή η γερμανική νομοθεσία προέβλεπε παράταση της περιόδου αναφοράς κατά τις περιόδους ανεργίας, η περίοδος αναφοράς που έπρεπε να ληφθεί υπόψη προς εφαρμογή της ιταλικής νομοθεσίας άρχισε στις 18 Οκτωβρίου 1978.

11 Αναφερόμενος στο άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΚ, ο Pretore di Roma διερωτάται μήπως πρέπει να μην εφαρμόσει τον κανόνα του άρθρου 4 του νόμου 222, αν τελεί σε αντίφαση προς το άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο ς', του κανονισμού 574/72, το οποίο ορίζει:

«Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 18, παράγραφος 1, στο άρθρο 38, στο άρθρο 45, παράγραφοι 1 έως 3, στο άρθρο 64 και στο άρθρο 67, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού, ο συνυπολογισμός των περιόδων ενεργείται κατά τους ακόλουθους κανόνες:

(...)

στ) σε περίπτωση κατά την οποία, σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους, ορισμένες περίοδοι ασφαλίσεως ή κατοικίας λαμβάνονται υπόψη μόνο αν πραγματοποιήθηκαν εντός ορισμένης προθεσμίας, ο φορέας που εφαρμόζει τη νομοθεσία αυτή:

(...)

ii) παρατείνει την προθεσμία αυτή κατά τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως ή κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν ολικά ή μερικά εντός της εν λόγω προθεσμίας υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, εφόσον πρόκειται για περιόδους ασφαλίσεως ή κατοικίας που επιφέρουν απλώς, κατά τη νομοθεσία του δεύτερου κράτους μέλους, την αναστολή της προθεσμίας εντός της οποίας πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί περίοδοι ασφαλίσεως ή κατοικίας.»

12 Ο αιτών δικαστής παρατηρεί ότι ο κανόνας αυτός δεν είναι σαφής, όταν μάλιστα από το άρθρο 9α του κανονισμού 1408/71 φαίνεται να προκύπτει ότι η εφαρμογή του προϋποθέτει ότι αμφότερες οι νομοθεσίες προβλέπουν την «εξουδετέρωση» ορισμένων περιόδων, οπότε φαίνεται ότι δεν καταλαμβάνει

την περίπτωση κατά την οποία η δυνατότητα αυτή προβλέπεται σε ένα μόνον από τα δύο κράτη μέλη (εν προκειμένω στη Γερμανία, και όχι στην Ιταλία).

13 Κατά το άρθρο 9α του κανονισμού 1408/71, «Εάν η νομοθεσία κράτους μέλους εξαρτά την αναγνώριση του δικαιώματος παροχών από τη συμπλήρωση ελάχιστης περιόδου ασφάλισης κατά τη διάρκεια καθορισμένης περιόδου πριν από την επέλευση του ασφαλιζόμενου γεγονότος (περίοδος αναφοράς) και ορίζει ότι οι περίοδοι κατά τη διάρκεια των οποίων χορηγήθηκαν παροχές δυνάμει της νομοθεσίας αυτού του κράτους μέλους ή οι περίοδοι που αφιερώθηκαν στην εκπαίδευση παιδιών στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους παρατείνουν την εν λόγω περίοδο αναφοράς, οι περίοδοι κατά τη διάρκεια των οποίων χορηγήθηκαν, δυνάμει της νομοθεσίας ενός άλλου κράτους μέλους, συντάξεις αναπηρίας ή γήρατος ή παροχές λόγω ασθένειας, ανεργίας ή εργατικών ατυχημάτων (εξαιρέσει των συντάξεων) και οι περίοδοι που αφιερώθηκαν στην εκπαίδευση παιδιών στο έδαφος ενός άλλου κράτους μέλους, παρατείνουν επίσης την εν λόγω περίοδο αναφοράς.»

14 Λόγω αυτών των αμφιβολιών, ο Pretore di Roma αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο «ερώτημα αφορών την ερμηνεία των άρθρων 15, παράγραφος 1, στοιχείο ς', του κανονισμού 574/72 και 9α του κανονισμού [1408/71], υπό το πρίσμα του άρθρου 48 της Συνθήκης (...), για να διευκρινιστεί αν, κατά την εφαρμογή του άρθρου 4 του νόμου 222/1984, πρέπει να παραταθεί η περίοδος αναφοράς για την αναγνώριση δικαιώματος συντάξεως αναπηρίας, όταν ο εργαζόμενος ελάμβανε επίδομα ανεργίας σε άλλο κράτος μέλος (εν προκειμένω στη Γερμανία), όπου προβλέπεται τέτοια παράταση, και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, αν η παράταση αυτή εξαρτάται ενδεχομένως από προϋποθέσεις».

15 Με το ερώτημα αυτό, ο εθνικός δικαστής ερωτά, κατ' ουσίαν, αν τα άρθρα 48 έως 51 της Συνθήκης, το άρθρο 9α του κανονισμού 1408/71 και το άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο ς', ψηφίο ii, του κανονισμού 574/72 πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι υποχρεώνουν ένα κράτος μέλος να παρατείνει την περίοδο αναφοράς, την οποία προβλέπει η νομοθεσία του προς

κατοχύρωση της ελαχίστης προϋποθέσεως ασφαλίσεως, με σκοπό τη χορήγηση παροχής αναπηρίας, κατά περίοδο ίση προς τις περιόδους ανεργίας τις οποίες έχει συμπληρώσει ο ενδιαφερόμενος υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, η οποία, κατ' αντίθεση προς την του πρώτου κράτους μέλους, επιτρέπει την παράταση αυτή όταν οι περίοδοι ανεργίας διανύονται στην επικράτειά του.

16 Εν όψει της απαντήσεως που πρέπει να δοθεί στο ερώτημα αυτό, υπενθυμίζεται ότι, ενώ η — εφαρμοστέα στη διαφορά της κύριας δίκης — ιταλική νομοθεσία λαμβάνει υπόψη τις περιόδους αποζημιουμένης ανεργίας σαν περιόδους εισφορών, τόσο για την κτήση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, όσο και για τον υπολογισμό του ύψους της συντάξεως, κατά το γερμανικό δίκαιο, η περίοδος κατά την οποία ένας εργαζόμενος εισπράττει παροχές ανεργίας στο κράτος μέλος αυτό, ενώ παράγει πλασματικές εισφορές για τον καθορισμό του ύψους της συντάξεως, χρησιμεύει στην παράταση της πενταετούς περιόδου αναφοράς για τη διαπίστωση της συνδρομής της ελαχίστης προϋποθέσεως καταβολής εισφορών, από την οποία εξαρτάται η αναγνώριση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

17 Διαπιστώνεται, επομένως, ευθύς εξ αρχής, ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 9α του κανονισμού 1408/71, στο οποίο αναφέρεται το προδικαστικό ερώτημα. Όπως τόνισε, συγκεκριμένα, ο γενικός εισαγγελέας, στην παράγραφο 51 των προτάσεών του, από το ίδιο το γράμμα της διατάξεως αυτής προκύπτει ότι καταλαμβάνει μόνον τις περιπτώσεις όπου η ίδια η νομοθεσία του κράτους μέλους, η οποία εξαρτά το δικαίωμα παροχής από τη συμπλήρωση ελαχίστης περιόδου ασφαλίσεως εντός μιας περιόδου αναφοράς, επιτρέπει την παράταση της περιόδου αυτής κατά τις περιόδους κατά τις οποίες έχουν καταβληθεί εντός άλλου κράτους μέλους ορισμένες παροχές, και ειδικότερα παροχές ανεργίας. Αυτό όμως δεν ισχύει στην περίπτωση μιας νομοθεσίας — όπως η εφαρμοστέα στη διαφορά της κύριας δίκης ιταλική —, κατά την οποία οι περίοδοι ανεργίας δεν παρατείνουν την εν λόγω περίοδο αναφοράς.

18 Σημειωτέον, ακολούθως, ότι ο Iurlaro έχει υπαχθεί αποκλειστικά σε νομοθεσίες περί παροχών ανεργίας του αποκαλουμένου «τύπου Β», για τις οποίες δηλαδή το ύψος των παροχών καθορίζεται σε συνάρτηση προς τη διάρκεια των συμπληρωθεισών περιόδων ασφαλίσεως. Για την περίπτωση αυτή, το άρθρο 40, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71 ορίζει ότι ο εργαζόμενος δικαιούται παροχών σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου 3 (άρθρα 44 έως 51), περί των συντάξεων γήρατος και αναπηρίας, οι οποίες εφαρμόζονται κατ' αναλογίαν.

19 Σύμφωνα με το άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, ο φορέας κράτους μέλους, του οποίου η νομοθεσία εξαρτά την κτήση δικαιώματος παροχών γήρατος από τη συμπλήρωση περιόδων ασφαλίσεως, υποχρεούται να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους που έχουν συμπληρωθεί υπό τη νομοθεσία κάθε άλλου κράτους μέλους, ως εάν επρόκειτο για περιόδους συμπληρωθείσες υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζει.

20 Συναφώς, το άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο ς', ψηφίο ii, του κανονισμού 574/72, που εφαρμόζεται «στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 18, παράγραφος 1, στο άρθρο 38, στο άρθρο 45, παράγραφοι 1 έως 3, στο άρθρο 64 και στο άρθρο 67, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού», διευκρινίζει ότι ο φορέας κράτους μέλους, του οποίου η νομοθεσία λαμβάνει υπόψη ορισμένες περιόδους ασφαλίσεως μόνον αν έχουν συμπληρωθεί εντός ορισμένης προθεσμίας, υποχρεούται να παρατείνει την προθεσμία αυτή κατά τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως που έχουν συμπληρωθεί εντός της εν λόγω προθεσμίας υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, εφόσον οι περίοδοι αυτές επιφέρουν απλώς, κατά τη νομοθεσία του τελευταίου κράτους μέλους, την αναστολή της προθεσμίας εντός της οποίας πρέπει να έχουν συμπληρωθεί περίοδοι ασφαλίσεως.

21 Σε μια περίπτωση, όμως, όπως η της κύριας δίκης, οι περίοδοι ανεργίας που διανύθηκαν υπό τη γερμανική νομοθεσία εντός της περιόδου αναφοράς που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την ιταλική νομοθεσία δεν επιφέρουν απλώς, κατά τη νομοθεσία του πρώτου κράτους, αναστολή της προθεσμίας εντός της οποίας πρέπει να έχουν συμπληρωθεί οι περίοδοι ασφαλίσεως. Όπως προκύπτει, ειδικότερα, από τη σκέψη 16 της παρούσας αποφάσεως, κατά την — εφαρμοστέα στη διαφορά της κύριας δίκης — γερμανική νομοθεσία, οι περίοδοι αποζημιουμένης ανεργίας λαμβάνονται υπόψη και για τον υπολογισμό του ύψους της παροχής αναπηρίας.

22 Υπ' αυτές τις συνθήκες, διαπιστώνεται ότι δεν χωρεί εν προκειμένω επίκληση του άρθρου 15 του κανονισμού 574/72, παρέλκει δε να εξετασθεί αν η διάταξη αυτή καταλαμβάνει περιπτώσεις στις οποίες — όπως στη διαφορά της κύριας δίκης — το άρθρο 45 του κανονισμού 1408/71 δεν εφαρμόζεται ευθέως, αλλά κατ' αναλογίαν, δυνάμει του άρθρου 40 του ίδιου κανονισμού.

23 Επισημαίνεται, τέλος, ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. ιδίως απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 1994, C-12/93, Drake, Συλλογή 1994, σ. I-4337, σκέψη 26), το άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΚ και ο κανονισμός 1408/71 δεν ρυθμίζουν τις προϋποθέσεις συμπληρώσεως των περιόδων ασφαλίσεως. Κατά συνέπεια, εναπόκειται στη νομοθεσία κάθε κράτους μέλους να καθορίσει τις προϋποθέσεις του δικαιώματος ή της υποχρεώσεως υπαγωγής σε σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, αρκεί να μην επέρχεται συναφώς εμφανής ή συγκεκαλυμμένη διάκριση μεταξύ ημεδαπών και υπηκόων άλλων κρατών μελών.

24 Εν προκειμένω, η ιταλική νομοθεσία, αφού δεν λαμβάνει υπόψη, για την παράταση της πενταετούς περιόδου αναφοράς την οποία προβλέπει για τη διαπίστωση της συνδρομής της ελαχίστης προϋποθέσεως ασφαλίσεως προς χορήγηση παροχής αναπηρίας, τις περιόδους ανεργίας τις οποίες έχει συμπληρώσει ο ενδιαφερόμενος είτε υπ' αυτήν τη νομοθεσία είτε υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, χρησιμοποιεί κριτήρια αντικειμενικά και εφαρμόζεται αδιακρίτως στους ημεδαπούς εργαζομένους και στους εξ άλλων κρατών μελών προερχομένους.

25 Υπ' αυτές τις συνθήκες, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι τα άρθρα 48 έως 51 της Συνθήκης, το άρθρο 9α του κανονισμού 1408/71 και το άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο ς', ψηφίο ii, του κανονισμού 574/72 πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι δεν υποχρεώνουν ένα κράτος μέλος να παρατείνει την περίοδο αναφοράς, την οποία προβλέπει η νομοθεσία του προς κατοχύρωση της ελαχίστης προϋποθέσεως ασφαλίσεως, με σκοπό τη χορήγηση παροχής αναπηρίας, κατά περίοδο ίση προς τις περιόδους ανεργίας τις οποίες έχει συμπληρώσει ο ενδιαφερόμενος υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, η οποία, κατ' αντίθεση προς την του πρώτου κράτους μέλους, επιτρέπει την παράταση αυτή όταν οι περίοδοι ανεργίας διανύονται στην επικράτειά του.

26 Ο Iurlaro και η Επιτροπή διατείνονται, περαιτέρω, ότι ο ιταλικός φορέας, κατά την εφαρμογή των κανόνων συνυπολογισμού του άρθρου 45, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, υποχρεούται να λάβει υπόψη όχι μόνον τις περιόδους ανεργίας που συμπληρώθηκαν στην Ιταλία εντός της επίδικης περιόδου αναφοράς, αλλά και τις ανάλογες περιόδους που συμπληρώθηκαν στη Γερμανία, έστω και αν, κατά τη νομοθεσία του τελευταίου αυτού κράτους, οι περίοδοι ανεργίας δεν λαμβάνονται υπόψη για την κτήση του δικαιώματος παροχής αναπηρίας. Ο Iurlaro, όμως, συμπλήρωσε στη Γερμανία, εντός

της πενταετίας που προηγήθηκε της αιτήσεώς του παροχής αναπηρίας στην Ιταλία, περιόδους ανεργίας άνω των τριών ετών. Κατά συνέπεια, πληροί την προϋπόθεση του άρθρου 4 του νόμου 222, κατά την οποία πρέπει να έχουν καταβληθεί ή πιστωθεί υπέρ του ενδιαφερομένου εισφορές 156 τουλάχιστον εβδομάδων (τριών ετών) εντός της πενταετίας που προηγείται της αιτήσεώς του για την παροχή.

27 Υπενθυμίζεται, σχετικώς, ότι με την έκφραση «περίοδοι ασφαλίσεως» ορίζεται στο άρθρο 1, στοιχείο ιη', του κανονισμού 1408/71 ότι «νοούνται οι περίοδοι εισφορών, απασχολήσεως ή μη μισθωτής δραστηριότητας που καθορίζονται ή αναγνωρίζονται ως περίοδοι ασφαλίσεως από τη νομοθεσία υπό την οποία πραγματοποιήθησαν ή θεωρούνται ότι πραγματοποιήθησαν, καθώς και κάθε εξομοιούμενη προς αυτές περίοδος, κατά το μέτρο που αναγνωρίζεται από την νομοθεσία αυτή ως ισοδύναμη προς περίοδο ασφαλίσεως».

28 Επομένως, οι «περίοδοι ασφαλίσεως» σημαίνουν ειδικότερα, εν όψει εφαρμογής του άρθρου 45 του κανονισμού 1408/71, τις περιόδους τις οποίες ορίζει ή αναγνωρίζει ως τέτοιες η νομοθεσία υπό την οποία έχουν συμπληρωθεί (όσον αφορά ειδικότερα τις εξομοιούμενες περιόδους, βλ. απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1990, C-324/88, Vella κ.λπ., Συλλογή 1990, σ. I-257), υπό την επιφύλαξη πάντως της τηρήσεως των άρθρων 48 έως 51 της Συνθήκης (συναφώς βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 1991, C-302/90, Faux, Συλλογή 1991, σ. I-4875, σκέψεις 25 έως 28).

29 Μια εθνική, όμως, νομοθεσία που, προς κτήση του δικαιώματος επιδόματος αναπηρίας, λαμβάνει υπόψη μόνον τις περιόδους ασφαλίσεως κατά της ανεργίας που έχουν συμπληρωθεί στην οικεία επικράτεια, και όχι ανάλογες περιόδους που έχουν συμπληρωθεί στην επικράτεια άλλων κρατών μελών, παραγνωρίζει τις παραπάνω διατάξεις της Συνθήκης.

30 Μια τέτοια προϋπόθεση, για την οποία ουδεμία αντικειμενική δικαιολογία προβλήθηκε και η οποία δημιουργεί διαφορά μεταχειρίσεως μεταξύ των εργαζομένων που δεν έχουν ασκήσει το δικαίωμά τους για ελεύθερη κυκλοφορία και των διακινουμένων εργαζομένων εις βάρος των τελευταίων, πρέπει να θεωρηθεί ως εισάγουσα διακρίσεις και παραβαίνουσα, επομένως, τους θεμελιώδεις κανόνες της Συνθήκης που σκοπούν στη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

31 Διευκρινίζεται όμως ότι, κατά την ενώπιον του Δικαστηρίου επ' ακροατηρίου συζήτηση, το INPS και η Ιταλική Κυβέρνηση επισήμαναν, χωρίς να αποκρουστούν εν προκειμένω, ότι το ιταλικό σύστημα εξομοιώνει τις περιόδους ανεργίας προς περιόδους καταβολής εισφορών προς υπολογισμό του δικαιώματος παροχής αναπηρίας μόνο για ανώτατη χρονική διάρκεια έξι μηνών.

32 Εν όψει αυτού του ισχυρισμού, του οποίου την ακρίβεια στον εθνικό δικαστή εναπόκειται να ελέγξει, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι τα άρθρα 48 έως 51 της Συνθήκης δεν εμποδίζουν τη νομοθεσία κράτους μέλους, όπως η ιταλική, να περιορίζει σε έξι μόνο μήνες τον χρόνο για τον οποίον, προς χορήγηση παροχής αναπηρίας, λαμβάνει υπόψη περιόδους ανεργίας που έχουν συμπληρωθεί σε άλλο κράτος μέλος, όταν ο περιορισμός αυτός εφαρμόζεται και στην περίπτωση κατά την οποία οι περίοδοι αυτές συμπληρώνονται στο κράτος μέλος του αρμόδιου φορέα.

33 Επομένως, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 48 έως 51 της Συνθήκης, το άρθρο 9α του κανονισμού 1408/71 και το άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο ς', ψηφίο ii, του κανονισμού 574/72 πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι δεν υποχρεώνουν ένα κράτος μέλος να παρατείνει την περίοδο αναφοράς, την οποία προβλέπει η νομοθεσία του προς κατοχύρωση της ελαχίστης προϋποθέσεως ασφαλίσεως, προς χορήγηση παροχής αναπηρίας, κατά περίοδο ίση προς τις περιόδους ανεργίας τις οποίες έχει συμπληρώσει ο ενδιαφερόμενος υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, η οποία, κατ' αντίθεση προς την του πρώτου κράτους μέλους, επιτρέπει την παράταση αυτή όταν οι περίοδοι ανεργίας διανύονται στην επικράτειά του. Περαιτέρω, τα άρθρα 48 έως 51 της Συνθήκης δεν εμποδίζουν τη νομοθεσία κράτους μέλους να μη λαμβάνει υπόψη, για τη διαπίστωση της συνδρομής της ελαχίστης προϋποθέσεως ασφαλίσεως εν όψει χορηγήσεως παροχής αναπηρίας, περιόδους ασφαλίσεως κατά της ανεργίας συμπληρωθείσες εντός ορισμένης περιόδου που προηγείται της επελεύσεως του ασφαλιζομένου κινδύνου υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, πέραν εκείνων που λαμβάνονται υπόψη από τη νομοθεσία του πρώτου κράτους μέλους εντός της ίδιας περιόδου.

Επί των δικαστικών εξόδων

34 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Ιταλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 3ης Οκτωβρίου 1995 η Pretura circondariale di Roma, αποφαίνεται:

Τα άρθρα 48 έως 51 της Συνθήκης ΕΚ, το άρθρο 9α του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983, στη συνέχεια δε τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2332/89 του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 1989, και το άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο ς', ψηφίο ii, του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον προαναφερθέντα κανονισμό 2001/83, πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι δεν υποχρεώνουν ένα κράτος μέλος να παρατείνει την περίοδο αναφοράς, την οποία προβλέπει η νομοθεσία του προς κατοχύρωση της ελαχίστης προϋποθέσεως ασφαλίσεως, προς χορήγηση παροχής αναπηρίας, κατά περίοδο ίση προς τις περιόδους ανεργίας τις οποίες έχει συμπληρώσει ο ενδιαφερόμενος υπό τη νομοθεσία

άλλου κράτους μέλους, η οποία, κατ' αντίθεση προς την του πρώτου κράτους μέλους, επιτρέπει την παράταση αυτή όταν οι περίοδοι ανεργίας διανύονται στην επικράτειά του. Περαιτέρω, τα άρθρα 48 έως 51 της Συνθήκης δεν εμποδίζουν τη νομοθεσία κράτους μέλους να μη λαμβάνει υπόψη, για τη διαπίστωση της συνδρομής της ελαχίστης προϋποθέσεως ασφαλίσεως εν όψει χορηγήσεως παροχής αναπηρίας, περιόδους ασφαλίσεως κατά της ανεργίας συμπληρωθείσες εντός ορισμένης περιόδου που προηγείται της επελεύσεως του ασφαλιζομένου κινδύνου υπό τη νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, πέραν εκείνων που λαμβάνονται υπόψη από τη νομοθεσία του πρώτου κράτους μέλους εντός της ίδιας περιόδου.

Moitinho de Almeida Sevón Edward

Jann Wathelet

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 17 Σεπτεμβρίου 1997.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

J. C. Moitinho de Almeida